

Aan: Leden van de Vaste Kamercommissie Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Betreft: begrotingsbehandeling BuHaOs 14 november Amsterdam,

08 november 2018

Geachte Kamerleden,

Op 14 november debatteert u over de begroting BHOS, het Actieplan beleidscoherentie voor ontwikkeling (BCO) en de handelsbrief.¹ Wij willen middels dit schrijven onze zorgen delen over de inhoud van de handelsbrief en een aantal andere beleidsvoorstellen. Zoals de minister in de aanbiedingsbrief van 5 oktober jl. aan de Kamer schrijft, is de handelsbrief bedoeld als 'de handelsagenda die uitvoering geeft aan hoofdstuk 4' van de nota 'Investeren in perspectief'. In deze nota stelt de minister de volgende thema's in centraal;

- Gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen en meisjes (SDG-5) is een dwarsdoorsnijdend doel in het BHOS-beleid en komt in alle onderdelen van het beleid terug;
- De SDG's als internationale leidraad zijn voor het BHOS-beleid: 'De SDG's bieden voor het eerst een universele agenda voor internationale samenwerking';
- Een centrale plek voor de mensenrechtenbenadering in het buitenlandbeleid van Nederland;
- Het bevorderen van duurzame inclusieve groei en klimaatactie wereldwijd als één van de hoofddoelen van de beleidsagenda.

De Handelsbrief, die uitvoering aan de nota zou moeten geven, besteedt echter nauwelijks aandacht aan de centrale thema's uit het beleid van de minister.

Vrouwenrechten en gendergelijkheid

Het meest in het oog springende voorbeeld is de afwezigheid van een doortastende uitvoering van de genderambities uit de nota Investeren in Perspectief, in de voorgestelde handelsagenda. De enige referenties aan gender bestaan uit a) het doen toenemen tot 25% van het aantal vrouwen in handelsmissies, b) het organiseren van een bijeenkomst over gender en handel in samenwerking met de Wereldbank, c) een referentie aan 'de training van vrouwelijke ondernemers' en d) het voornemen om in toekomstige handelsakkoorden afspraken te maken over gender. Hoewel dit interessante stappen kunnen zijn, is het onvoldoende om aan de in de nota gestelde ambities tegemoet te komen. In de indicatoren aan het einde van de brief ontbreken gender en SDG-5. Nederland hanteert gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes (SDG5) in alle onderdelen van het BHOS-beleid.

- **Ten behoeve van deze doelstelling dient de Handelsbrief, net als andere actieplannen zoals het actieplan BCO heldere doelstellingen en indicatoren op het gebied van gendergelijkheid te ontwikkelen.**

1

<https://www.rijksoverheid.nl/regering/bewindspersonen/sigrid-kaag/documenten/kamerstukken/2018/10/05/kamerbrief-inzake-handelsagenda>

SDGs zijn meer dan een verdienmodel

Meer algemeen lijkt de Handelsbrief de SDG's vooral in te zetten als verdienmodel voor het Nederlandse bedrijfsleven. In de brief ontbreken reflecties op de negatieve effecten van het Nederlandse handelsbeleid op het behalen van de SDG's. Gegeven de uitkomsten van de Monitor Brede Welvaart, die inzichtelijk maakt dat de manier waarop Nederland haar handelsrelaties vormgeeft bijdraagt tot zowel sociale ongelijkheid als degradatie van bossen, zeeën en land, is het beperken van de SDG's tot verdienmodel een verontrustende interpretatie van deze toch universele agenda. Een noodzakelijke stap is het oog hebben voor de mogelijke negatieve gevolgen van Nederlandse economische activiteiten en investeringen door onze banken en bedrijven in het buitenland.

- **Hiervoor dient de minister verplichte due diligence, inclusief gender due diligence, ten aanzien van mensenrechten te implementeren en de toegang tot de rechter voor slachtoffers van mensenrechtenschendingen door bedrijven, te verbeteren.**

Mensenrechten

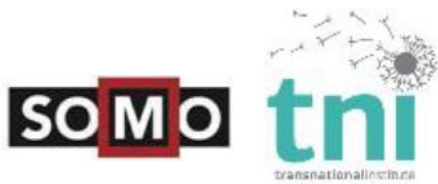
Een belangrijk punt van zorg is het gebrek aan aandacht voor mensenrechten in de handelsbrief: in de top 9 en top 25 landen, zoals vermeld in paragraaf 3 van de brief, zitten landen die in toenemende mate mensenrechten publiekelijk schenden. Nederland is voor al deze landen een belangrijke handelspartner. Voor een land als Brazilië, dat de komende jaren geleid zal worden door een President die de schending van de rechten van LGBTQ personen en van inheemse volkeren tot een verkiezingslogan heeft gemaakt, is Nederland na China bijvoorbeeld de belangrijkste handelspartner. Reeds in het verleden is gebleken dat juist in de uitvoering van het handelsbeleid, een coherente benadering van mensenrechten een aandachtspunt is.

- **Vanuit de ambitie om coherent beleid te voeren dient de handelsbrief specifiek te benoemen welk beleid de minister in deze voorkomende gevallen zal voeren. Ook is het van groot belang dat het naleven van mensenrechtenverdragen leidend wordt in de criteria van landenrisicoprofielen van Atradius DSB, FMO, InvestNL en andere handelsbevorderings-instrumenten.**

Klimaatverandering

Een laatste thema dat ontbreekt in de Handelsbrief, maar waar gegeven het recente IPCC-rapport en de uitspraak van de rechter in de Urgenda Klimaatzaak wel degelijk aandacht aan geschonken zou moeten worden, is klimaatverandering. De Nederlandse export is voor een aanzienlijk deel afhankelijk van de fossiele industrie. De Nederlandse staat ondersteunt deze sector actief. Terecht geeft het actieplan Beleidscoherentie aan dat de publieke financiële steun aan de exploitatie van fossiele brandstof in het buitenland zal worden afgebouwd. Uit de Monitor Brede Welvaart 2018 (p.48) blijkt ook dat Nederland de grootste invoerder van fossiele energiedragers, met name uit de minst-ontwikkelde landen, in de EU is. Juist concrete maatregelen vanuit de handelsagenda zijn van cruciaal belang in het terugdringen van de huidige en toekomstige uitstoot, zowel in Nederland als in het buitenland.

- **Gaat de regering de komende jaren uitvoering geven in het handelsbeleid aan zowel het actieplan Beleidscoherentie als de uitspraak van de rechter, door het zo snel mogelijk maar uiterlijk aan het eind van deze kabinetsperiode afbouwen van financiële, en**

diplomatieke ondersteuning aan de fossiele activiteiten van de Nederlandse export- (en import) industrie?

Uiteraard zijn wij bereid de inhoud van de brief mondeling toe te lichten.

Met vriendelijke groet, en namens ActionAid, BothENDS, SOMO, TNI, WO=MEN

Roos van Os
Programmamanager Duurzame Economische Ontwikkeling
WO=MEN
r.vanos@wo-men.nl
0619913630